

HAFTALIK GELİŞMELER (6-13 HAZİRAN 2025)

TÜRKİYE

- Dünya Bankası "**Global Ekonomik Görünüm Haziran 2025**" raporunu yayımladı. Dünya Bankası, **Türkiye için Ocak ayında %2,6 olarak açıkladığı 2025 yıl sonu büyüme tahminini %0,5'lik artışla %3,1 olarak revize etti.** Ayrıca **Türkiye, Arjantin ile beraber Dünya Bankası'nın 2025 yıl sonu tahminini en fazla revize ettiği ülke oldu.**

Dünya Bankası'nın **Türkiye'ye ilişkin 2026 yıl sonu beklentisi ise Ocak ayında %3,8 iken, Haziran ayında %3,6 seviyesine geriledi.** Öte yandan Rapor'da, **2027 yıl sonunda Türkiye'de büyümenin %4,2 yükseleceği tahmin ediliyor.**

- Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Türkiye ekonomisinde en zorlu dönemin geride kaldığını ve uygulanan programla kalıcı fiyat istikrarı yolunda önemli ilerleme sağlandığını söyledi. **Enflasyonun %35,4'e gerilediğini belirten Şimşek, bunun yatırım ve istihdamı desteklediğini vurguladı.** Büyümeden taviz verilmeden sürdürülen dezenflasyon süreciyle ekonominin temellerinin güçlendiğini ifade eden Bakan, küresel zorluklara rağmen Türkiye'nin dirençli olduğunu belirtti. **Şimşek, 2026'nın refahın daha fazla hissedileceği ve güvenin artacağı bir yıl olacağını söyledi.**
- İstanbul Sanayi Odası (İSO) **Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi Mayıs'ta 51 değerini alarak üst üste 17. ay 50 eşiğinin üzerinde gerçekleşti.** Böylece endeks, Türk imalat sanayi ihracatçılarının ihracat ikliminde güçlenmenin sürdüğüne işaret etti.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi ve Trendyol, Türkiye'nin e-ihracat potansiyelinden daha fazla marka, üretici ve esnafın faydalanmasını sağlamak amacıyla iş birliğine imza attı. **E-ihracat alanında bir ilk olan bu iş birliği kapsamında imzalanan protokolle Trendyol, TİM'in e-ihracat partneri oldu.**
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) blog sayfasında yayımlanan bir analizde, **Türkiye'nin ihracatında ürün ve ülke çeşitliliğinin arttığı ortaya koyulurken ihracat yapısının daha dayanıklı hâle geldiği, ürün ve özellikle ürün-ülke sayısındaki artışın Türkiye'nin küresel ticarete entegrasyonunun güçlendiği değerlendirildi.** İhracatı yapılan ürün sayısı bu dönemde 10.487'den 10.810'a yükselirken, ürün-ülke kombinasyonu ise %40'ın üzerinde artarak 167.459'dan 236.864'e çıktı. Bu durum Türkiye'nin ihracat ağının daha kompleks ve daha dayanıklı hâle geldiğine işaret etmektedir. **2023 yılında Türkiye, dünyada ihracata konu olan ürünlerin yaklaşık %84'ünün ihracatını gerçekleştirebildi.** Gruptaki diğer ülkelere göre yüksek olan bu oran 2013 yılına göre 4,3 yüzde puan arttı.

DÜNYA

KÜRESEL EKONOMİ

- **Dünya Bankası artan ticari gerginlikleri ve politika belirsizliğini gerekçe göstererek tüm ekonomilerin yaklaşık %70'inde, tüm bölgelerde ve gelir gruplarında küresel ekonomik büyüme tahminlerini düşürdü.**
 - Son iki yıllık Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu'na göre, 2025 küresel ekonomik büyüme tahminini Ocak 2025'teki %2,7'den %2,3'e, 2026 büyüme tahminini ise %2,7'den %2,4'e düştü.
 - Gelişmiş ekonomilerin 2025'te %1,2'lik bir büyüme görmesi beklenirken (daha önceki tahminlerde %1,7 idi), gelişmekte olan ekonomilerin ise yaklaşık %60'ında büyümenin yavaşlaması, 2025'te ortalama %3,8 olması ve 2026 ve 2027'de ortalama %3,9'a yükselmesi bekleniyor.

Bölgesel Görünümler:

 - Doğu Asya ve Pasifik: Büyüme 2025'te %4,5'e ve 2026-27'de %4,0'a düşmesi bekleniyor.
 - Avrupa ve Orta Asya: Büyüme 2025'te %2,4'e düşmesi ve 2026-27'de %2,6'ya ulaşması bekleniyor.
 - Latin Amerika ve Karayipler: Büyüme 2025'te %2,3'te sabit kalması ve 2026-27'de ortalama %2,5'e çıkması bekleniyor.
 - Orta Doğu ve Kuzey Afrika: Büyüme 2025'te %2,7'ye yükselmesi ve 2026-27'de ortalama %3,9'a çıkması bekleniyor.
 - Güney Asya: Büyüme 2025'te %5,8'e ılımlı bir şekilde düşecek ve 2026-27'de ortalama %6,2'ye sabitlenecek.
 - Sahra Altı Afrika: Büyüme 2025'te %3,7'ye ve 2026-27'de ortalama %4,2'ye yükselecek.
- **Fitch Ratings, küresel ekonomik görünümdeki risklerin artması nedeniyle 2025 yılına ilişkin not görünümü "nötr"den "kötüleşen"e çektiğini duyurdu. Fitch'in açıklamasında, özellikle gümrük vergileri ve ticaret politikalarına dair belirsizliğin küresel büyümeyi olumsuz etkilediği vurgulandı. Ticaret savaşlarının derinleşmesiyle birlikte tedarik zincirleri, yatırımlar ve uluslararası ilişkiler üzerindeki baskının arttığına dikkat çekildi.**
- **Son 3 yıldır %5 ve altında seyreden OECD işsizlik oranı Nisan 2025'te %4,9'da sabit kaldı ve 34,4 milyona ulaştı. Mart 2025 ile karşılaştırıldığında, Nisan ayındaki işsizlik oranları 22 OECD ülkesinde değişmedi, 7'sinde düştü, Kanada ve Türkiye dahil 4 ülkede arttı. Kolombiya, İtalya ve Slovak Cumhuriyeti, aylık işsizlik oranlarını rekor düşük seviyelerine yakın kaydeden OECD ülkeleri oldu. AB ve Euro Bölgesi'nde ise Nisan 2025'te işsizlik oranları sırasıyla %5,9 ve %6,2 seviyesinde büyük ölçüde değişmeden kaldı.**

AVRUPA BİRLİĞİ

- Eurostat'ın yayımladığı rakamlara göre; **Mart 2025'te, toplam pazar üretimi bir önceki aya kıyasla AB'de %0,9, Euro Bölgesi'nde ise %1,2 arttı.** AB'de Mart ayında **toplam pazar üretimindeki artış, sanayi üretimindeki (+%1,9) ve hizmetlerdeki (+%0,6) büyümeden kaynaklandı.** İnşaattaki üretim ve ticaret hacmi de %0,2 arttı. 2024 yılı Mart ayına kıyasla ise toplam pazar üretimi AB'de %2,4, Euro Bölgesi'nde ise %2,5 arttı.
- Avrupa Merkez Bankası Başkanı Christine Lagarde, Çin Merkez Bankası'ndaki konuşmasında, **ticaret savaşlarının ekonomik dengesizlikleri çözmekte yetersiz kaldığını ve tüm tarafların taviz vererek politika değişikliklerini değerlendirmesi gerektiğini** söyledi. Sübvansiyonların 2014'ten bu yana üç kat arttığını belirten Lagarde, sadece Çin'in değil, birçok gelişmekte olan ülkenin de bu uygulamalara başvurduğunu vurguladı. Ayrıca **ABD'nin artan küresel talep payının kamu harcamaları kaynaklı dengesizlikleri büyüttüğünü** ifade etti. Lagarde, **çözümün küresel ticaret kurallarına bağlılık ve karşılıklı faydaya dayalı anlaşmalarla sağlanabileceğini** belirtti.
- **AB'nin yeni savunma finansman aracı SAFE'ye Türkiye'nin de dahil edilmesi, iki taraf arasındaki savunma iş birliğini güçlendirecek önemli bir adım olarak görülüyor.** Program, Avrupa savunma sanayisini desteklerken, Türkiye gibi aday ülkelerin katılımına da olanak tanıyor. Yunanistan'ın karşı çıkmasına rağmen Türkiye'nin dahil edilmesi, bölgesel gücün ve iş birliğinin önemini gösteriyor. Uzmanlar, bu iş birliğinin Avrupa savunmasında stratejik derinlik sağlayacağını ve AB'nin savunma özerkliği için test niteliğinde olduğunu belirtiyor.
- **Euro Bölgesi'nde yatırımcıların ekonomiye güveni, Alman ekonomisinde toparlanma sinyalleriyle Haziran'da son 12 ayın en yüksek seviyesine ulaştı.** Yatırımcıların gelecek 6 aya ilişkin öngörülerini ölçen beklentiler endeksi de 3,8'den 14,3'e çıktı. **Endeksin son iki ayda toplamda 30,1 puan yükselmesi dikkati çekti.** Mevcut durum endeksi ise eksi 19,3 puandan eksi 13 puana yükselerek, Haziran 2024'ten beri en yüksek seviyesine çıktı.
- **Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Birliği savunma sanayisini finanse etmeye yardımcı olacak bir planı üç katına çıkararak 3 milyar euroya yükseltti.** Avrupa Birliği savunma şirketlerine aktarmaya başlamak üzere Deutsche Bank ile bir anlaşma imzalandı.

ALMANYA

- VDMA Çin'in sanayi politikasına yönelik yorumlarını açıkladı ve çağrıda bulundu. VDMA açıklamalarında; **Almanya ve Avrupa'daki makine ve ekipman imalat sanayii için büyük zorluklar teşkil ettiğini, sorunun yalnızca Çinli şirketlerin teknolojik olarak yetişmiş ve daha düşük üretim maliyetlerine sahip olması olmadığını** belirtti. VDMA Başkanı Bertram Kawlath, **"Çinli şirketler aynı zamanda devlet tarafından yoğun**

şekilde sübvansede ediliyor. Ve zaman zaman teknik düzenlemelerimizi hiçe sayan ürünleri Avrupa'ya tedarik ediyorlar. Çin adil bir oyun oynamıyor ve siyasetçilerin buna karşılık vermesi gerekiyor," diyerek, VDMA'nın yeni pozisyon belgesini **"Oyun Sahasını Eşitlemek: Çin ile Adil Rekabet İçin Bir Çağrı"** başlığı ile paylaştı.

VDMA, Çin'den gelen tehdidi üye şirketleriyle birlikte değerlendirdi ve üç temel bulguya ulaştı:

- Makine ve ekipman imalat sektörü, Çinli şirketlerle rekabete girmeye kararlı ve küresel pazardaki güçlü konumunu kendi çabalarıyla korumak istiyor.
- Şirketlerin Çinli rakiplerle rekabet edebilmesi için daha iyi çerçeve koşullarına ihtiyacı var. Avrupa, bir iş ve üretim merkezi olarak güçlendirilmelidir.
- Adil rekabete ihtiyaç var. Şirketler artık Çinli firmaların küresel ticaret kurallarına uymamasını kabul etmiyor.

Bu bulgulardan hareketle VDMA Başkanı Kawlath, **"Çin'in yükselişine verilecek en iyi yanıt, birleşik ve rekabetçi bir Avrupa'dır"** sözleriyle bunu vurguladı. Kawlath, "Adil bir oyun alanı oluşturulmasına dair uzun süredir dile getirdiğimiz talebimiz, Çin tarafından o kadar uzun süre görmezden gelindi ki, bu talep artık bir klişeye dönüştü. Bu yüzden artık en azından Avrupa iç pazarında bu talebi etkili araçlarla hayata geçirme zamanı geldi, şirketlerimiz, Çin'in uluslararası ticaret sahasında sürekli yaptığı faul niteliğindeki hamlelerden artık fazlasıyla bıktı" dedi.

- **Euro Bölgesi'nin en büyük ekonomisi olan Almanya için Sentix Yatırımcı Güven Endeksi, Haziran'da 10,1 puanlık artışla eksi 5,9 puan oldu. Endeksin Rusya-Ukrayna Savaşı'nın düşüşe neden olduğu Mart 2022'den beri en yüksek değerine ulaşması dikkati çekti.** Almanya'da Mevcut Durum Endeksi ise eksi 35,3 puandan eksi 26,8 puana çıktı.

ABD

- ABD Çalışma Bakanlığı bugün Mayıs ayına ilişkin üretici fiyat endeksi (ÜFE) verilerini yayımladı. Açıklanan verilere göre, **ÜFE Mayıs'ta bir önceki aya kıyasla beklentilerin altında %0,1 artış gösterdi.** Bloomberg'in 53 ekonomist ile yapmış olduğu anket sonucunda, ÜFE'nin aylık %0,2 artacağı bekleniyordu.
- **ABD Hazinesi'nin 12 Haziran'da 22 milyar dolar değerinde 30 yıl vadeli tahvil satışı gerçekleştirdi.** Tahminlerin üstünde talep alan tahvil satışı ile uzun vadeli borçlanma araçlarına yönelik endişeler azaldı.
- ABD ile ticaret gerilimi, gümrük tarifelerinin yükselmesiyle tırmanmış, ardından 90 gün süreyle tarifelerde indirimle gidilmişti. Ancak Trump, Çin'i anlaşmayı ihlal etmekle suçlayarak sorunların sürdüğünü belirtti.

Yapılan son görüşmeler neticesinde **ABD, Çin'e %55, Çin ise karşılık olarak %10 gümrük vergisi uygulama kararı aldı.**

DİĞER ÜLKELER

- **Çin'in Mayıs ayı ihracatı %4,8 artarken, ABD'ye ihracat %34,5 azaldı.** Karşılıklı tarife artışları nedeniyle ticaret gerilimi devam ediyor ve dış ticaret verileri olumsuz etkileniyor. Çin'in ASEAN ülkelerine ihracatı artarken, genel ihracat artış hızı Nisan'daki %8,1'den geriye düştü.

Ülkenin yüksek teknoloji ve yüksek katma değerli ürünlerinin daha rekabetçi hale geldiği ve elektromekanik ürünlerin ihracatı yılın ilk beş ayında %9,3 artarak Çin'in toplam ihracatının %60'ını oluşturduğu belirtildi.

- **Çin, ABD ile karşılıklı tarife artışlarıyla tırmanan ticaret gerilimi nedeniyle nadir toprak elementlerinin ihracatına getirdiği kontrol ve kısıtlamaları gevşeteceğinin işaretini verdi.** Son yıllarda robot ve elektrikli araç gibi bazı endüstrilerin gelişimiyle beraber orta ve ağır nadir toprak elementlerine olan talebin sivil alanda arttığının gözlemlendiği aktarılan açıklamada, Çin'in sorumlu bir ülke olarak farklı ülkelerin bu alandaki makul ihtiyaçlarını ve endişelerini anladığı ve buna uygun olarak ihracat lisanslarını gözden geçirdiği ifade edildi.

- **Çin'de Mayıs 2025 verilerine göre tüketici fiyatları yıllık bazda %0,1, üretici fiyatları %3,3 geriledi.** Tüketici fiyatlarındaki durgunluk ve üretici fiyatlarındaki 32 aydır süren düşüşle deflasyon eğilimi hissedilmeye devam etti.

- **Çin, diplomatik ilişkisi olan 53 Afrika ülkesinden ithal edilen tüm ürünlere gümrük vergisini sıfırlamayı planlıyor.** Çin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Lin Jian ilerleyen dönemde Çin'in kendi tarzında modernleşmeyi güçlendireceğini, Afrika ülkelerinin kalkınmasını hızlandıracağını ve Küresel Güney ülkeleri arasındaki dayanışmayı artıracığını vurguladı.

Çin, Kuşak ve Yol Girişimi aracılığıyla Afrika'daki ekonomik ve stratejik etkisini derinleştirirken, küresel ticaretteki konumunu güçlendiriyor. Bu durum, Afrika ülkeleri için hem fırsatlar hem de potansiyel zorluklar barındırıyor. **2023'te, Çin'e en çok borcu olan 20 ülkenin 11'ini Afrika kıtasındaki ülkeler oluşturuyor.**

- **İsrail, İran'ın başkenti Tahran dahil olmak üzere İran'da çok sayıda noktaya saldırı başlattığını duyurdu.** Saldırıda, İran Devrim Muhafızları Ordusu Komutanı Hüseyin Selamin ve İran Genelkurmay Başkanı Tümgeneral Muhammed Bakiri hayatını kaybetti; İsfahan eyaletindeki Natanz Nükleer Tesisi de vuruldu.
- **İngiltere merkezli araştırma kuruluşu Rho Motion, Mayıs ayına ilişkin elektrikli araç verilerini açıkladı. Küresel elektrikli araç satışları Mayıs'ta yıllık bazda %24 artarken, Çin'de bu dönemde bir milyonu aşkın elektrikli araç satışları bu büyümede etkili oldu.**

Ocak-Mayıs döneminde Avrupa'daki satışlar yıllık bazda %27 artışla 1,6 milyona çıktı. Almanya, İngiltere, İspanya ve İtalya'da elektrikli araç satışlarında güçlü büyüme görüldü. Kuzey Amerika'da %3 artışla 700 bine çıktı. Bölgede Kanada'daki satışların %20 düşmesi, bu dönemde kısıtlı bir büyüme görülmesine yol açtı.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Avrupa Komisyonu, ikinci **Avrupa Hidrojen Bankası ihalesi** kapsamında **15 yeşil hidrojen projesine yaklaşık 1 milyar euro kamu fonu** tahsis etti. Bu projeler, önümüzdeki **on yıl içinde toplam 2,2 milyon ton yeşil hidrojen üretmeyi ve 15 milyon ton karbon emisyonunu önlemeyi** hedefliyor. Desteklenen projeler, Avrupa'nın karbonsuzlaşma hedeflerine katkı sağlayarak, ulaşım ve sanayi sektörlerinde hidrojen kullanımını teşvik etmeyi amaçlıyor.
- Hidrojen altyapısının karbon salımını ölçmeyi hedefleyen uluslararası bir araştırma başlatıldı. **Avrupa ve Kuzey Amerika'daki hidrojen üretim ve dağıtım süreçlerinden kaynaklanan emisyonların detaylı analizlerini içeren proje, hidrojenin net sıfır emisyon hedeflerine ulaşmadaki rolünü daha iyi anlamak için kritik bir adım olarak görülüyor.** Çeşitli hidrojen üretim yöntemlerinin çevresel etkilerinin değerlendirilerek sera gazı emisyonlarıyla ilişkilerinin inceleneceği proje sonuçlarının hidrojen ekonomisinin sürdürülebilirliğini artırmak ve politika yapıcılarının bilinçli kararlar almasını sağlamak için önemli veriler sunması bekleniyor.
- **Avrupa Komisyonu, iklim kriziyle mücadelede "kimse geride kalmasin" ilkesiyle hareket ederek, dönüşüm sürecinde dezavantajlı bölgeler ve topluluklara özel destek sağlamayı taahhüt etti. Bu yaklaşım, yeşil dönüşümün sosyal eşitsizlikleri derinleştirmemesi için finansal ve teknik yardımların artırılmasını hedefliyor.** Komisyon, özellikle kömür ve fosil yakıtlara bağımlı bölgelerdeki geçiş süreçlerini adil ve kapsayıcı bir şekilde yönetmeyi planlıyor. Bu çerçevede, Doğu Avrupa ülkeleri gibi fosil yakıtlara dayalı ekonomilerdeki dönüşüm süreçlerinin hızlandırılması için AB fonlarının etkin kullanımı teşvik ediliyor. Komisyon, yeşil dönüşümün ekonomik fırsatlar sunduğunu ve sürdürülebilirlik ile rekabet gücünün birbirini tamamladığını vurguluyor.
- Uluslararası Enerji Ajansının (IEA) bu yıl 10'uncusunu yayımladığı Dünya Enerji Yatırımları Raporu'ndan derlediği bilgilere göre:
 - **Yapay zekâ, 2024'te 84 milyar dolarlık yatırım ile enerji sektörünü gölgede bıraktı.** Enerji AR-GE'si %1'lik büyüme ile adeta yerinde saydı.
 - Enerji sektöründe maliyetlerin yükselmesi ve politika belirsizlikleri yatırım kararlarını etkilerken sermaye daha çok yapay zekâ odaklı projelere yönelmeye başladı.
 - **2025 itibarıyla, merkezi Çin'de bulunan şirketler, küresel kurumsal enerji AR-GE harcamalarında en büyük paya sahip hale geldi. Çinli firmaların payı**

2015'te %16 iken, 2025'te %38'e yükseldi. Bu oranla ülkedeki şirketler, %27 ile 2. sırada gelen Avrupalı firmaların önüne geçti.

- Çin'de kamu ve özel sektör arasındaki sınırların daha belirsiz olması, enerjiyle ilgili inovasyonlarda kamu ve özel AR-GE harcamalarının uyum içinde yürütülmesine olanak sağlarken, Çin'in temiz enerji üretim zincirlerinde rekabet avantajı elde etmesine katkı sundu.
- İhracat:2023/4 sayılı **"Ozon Tabakasını İncelten Maddelerin ve Florlu Sera Gazlarının İhracatına İlişkin Tebliğ"**in güncelleme çalışmaları başlatıldı. Bilindiği gibi, tebliğ kapsamındaki kimyasalların ihracatı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının iznine tabidir.

Kaynakça

www.bloomberght.com; www.dunya.com; www.worldbank.org; www.ec.europa.eu/eurostat;
www.temizenerji.org, www.dha.com.tr; www.ekonomim.com; www.oecd.org;
www.haberturk.com; www.tcmbblog.org; www.vdma.org; www.aa.com.tr